

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

Ombud: Natalie Schwarz
c/o LSS Assistans AB**ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**Förvaltningsrätten i Faluns dom den 7 december 2017 i mål nr 3221-16,
se bilaga A**SAKEN**

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avvisar [REDACTED] yrkanden om att han ska beviljas personlig assistans med 168 timmar per vecka eller i vart fall i större omfattning än vad förvaltningsrätten fastslagit.

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att beslutet den 26 maj 2016 ska fastställas. Försäkringskassan anför bl.a. följande. Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den försäkrade kan endast komma i fråga för personer som har en psykisk funktionsnedsättning. Om personen har en psykisk funktionsnedsättning men behovet av hjälp av någon med ingående kunskaper inte är en följd av den psykiska funktionsnedsättningen kan inte tid för sådan hjälp beaktas som grundläggande behov. [REDACTED] tillsynsbehov är av medicinsk karaktär och inte orsakat av en psykisk funktionsnedsättning. Vid tidpunkten för Försäkringskassans prövning var [REDACTED] tre år gammal. Föräldraansvaret för ett barn i den åldern är mycket omfattande. [REDACTED] vårdbehov är inte av sådant slag och omfattning att det kan bortses från normalt föräldraansvar.

[REDACTED] yrkar i första hand att han ska beviljas personlig assistans med 168 timmar per vecka eller, i andra hand, att han ska beviljas personlig assistans i större omfattning än vad förvaltningsrätten fastslagit. I sista hand yrkar han att förvaltningsrättens dom ska fastställas. Han anför bl.a. följande. Han kan dö om man inte har honom under direkt uppsikt. Hans stora tillsynsbehov, liksom att han har en psykisk funktionsnedsättning, styrks av det medicinska underlaget. Det är också tydligt att den hjälp som han behöver skiljer sig markant från den hjälp som friska barn i samma ålder behöver. Han saknar förmåga att viljemässigt röra sig och det enda moment han klarar av är att vända sig från rygg till mage om han ligger ner. Han är helt beroende av hjälp från sina föräldrar för att få sina behov tillgodosedda. Även om ett friskt barn i hans ålder också behöver hjälp med flera moment så klarar ett sådant barn av att kommunicera och hjälpa till vid samtliga moment och även sköta vissa delar självständigt, något som han själv inte alls förmår. Hjälpen är av en sådan karaktär att det går att bortse från normalt föräldraansvar.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

██████████ yrkanden

██████████ yrkar att han ska beviljas personlig assistans med 168 timmar per vecka eller i vart fall i större omfattning än vad förvaltningsrätten har beslutat om. Av handlingarna i målet framgår dock att ██████████ inte har överklagat förvaltningsrättens dom. Kammarrätten kan därför inte pröva dessa yrkanden, som därmed ska avvisas.

Att ██████████ i sista hand yrkar att förvaltningsrättens dom ska fastställas måste uppfattas som att han anser att Försäkringskassans överklagande ska avslås.

Försäkringskassans överklagande

Det är ostridigt att ██████████ omfattas av den personkrets som kan ha rätt till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det är vidare ostridigt att han har ett behov av hjälp med sina grundläggande behov i en sådan omfattning att han har rätt till personlig assistans. Frågan i målet är dock om han, utöver den redan beviljade assistansen, har rätt till personlig assistans i form av aktiv tillsyn och om hjälpbehovet omfattas av föräldraansvaret.

Medicinsk utredning

I läkarintyg den 17 mars 2015 från specialistläkaren ██████████ anges bl.a. följande. ██████████ har efter hjärnblödning i neonatalperioden utvecklat en svår hjärnskada med CP-syndrom, vilket ger ett flertal symptom och en mycket uttalad funktionsnedsättning. Han saknar större delen av de förmågor som jämnåriga barn har. Han har ingen verbal eller teckenmässig kommunikativ förmåga och har en nedsatt kognitiv förmåga.

Han behöver övervakning dygnet runt på grund av risk för epileptiska anfall och kräkning med aspiration.

I ett läkarintyg från samma läkare den 16 mars 2016 anges dessutom bl.a. följande. [REDACTED] har både en motorisk och en psykisk utvecklingsförsening. Han har utifrån sin ålder en tydligt nedsatt psykisk funktion jämfört med jämnåriga. Det krävs ingående kunskaper om honom och hans funktionsnedsättning för att tolka hans signaler och kunna hjälpa honom i de behov han har i vardagen. Aktiv tillsyn behövs dygnet runt avseende epileptiska anfall, möjlighet att tolka hans för åldern kraftigt nedsatta kommunikationsförmåga och för att avläsa sjukdomsuttryck.

I intyg från barn- och ungdomshabiliteringen i Bollnäs den 24 februari 2015 anges bl.a. följande. [REDACTED] funktionsålder är avsevärt lägre än tre år och hans utvecklingstakt är mycket långsam. En generell smärtproblematik är högst sannolik, men det är svårt att uttala sig om smärtans omfattning. Detta i kombination med hans begränsade kommunikationsförmåga ställer extra krav på tillsyn och tolkning av hans hälsa och allmäntillstånd.

Kammarrättens bedömning

Utredningen ger stöd för att [REDACTED] har både fysiska och psykiska funktionsnedsättningar samt att han har ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär, som inte endast är av medicinsk natur. Det finns alltså ett tillsynsbehov som också har sin grund i en psykisk funktionsnedsättning. Mot denna bakgrund instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att [REDACTED] behov av tillsyn omfattas av hans grundläggande behov.

Frågan härefter är om [REDACTED] behov av tillsyn i större utsträckning än vad förvaltningsrätten funnit ska anses vara tillgodosett genom föräldraansvaret.

Vid tidpunkten för Försäkringskassans första beslut i ärendet var ■■■■■
■■■■■ ca 3,5 år gammal. Även barn utan funktionshinder har i den åldern
ett stort behov av hjälp och tillsyn. Av utredningen i målet framgår dock att
■■■■■ har ett mer omfattande tillsynsbehov jämfört med friska barn
och att behovet delvis är av annan karaktär. Med hänsyn till hans låga ålder
bedöms behovet dock inte vara av sådan karaktär eller omfattning att det
helt går utöver normalt föräldraansvar. Den av förvaltningsrätten bestämda
tiden om 42 timmar per vecka för föräldraansvaret framstår som rimlig.
■■■■■ har därmed rätt till assistansersättning motsvarande
126 timmar per vecka. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Charlotte Waas
kammarrättsråd
ordförande

Petra Ebbing
kammarrättsråd
referent

Anders Eriksson
tf. kammarrättsassessor

Sara Öhlund
kammarrättsfiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN
Föredraganden
Emil Lindmark

DOM
2017-12-07
Meddelad i Falun

Mål nr
3221-16

KLAGANDE

██
██
██

Ombud: Natalie Schwarz
c/o LSS Assistans AB
Theres Svenssons gata 7
417 55 Göteborg

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Sundsvall
851 93 Sundsvall

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2016-05-26, diariemr 18565-2016

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller delvis överklagandet och beslutar att ██████████
██████ från och med november 2015 beviljas assistansersättning för ytterligare
70 timmar och en minut per vecka (sammanlagt 126 timmar per vecka).

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 189454

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 45	Kullen 4	023-383 00 00	023-383 00 80	måndag–fredag
S-791 21 Falun		E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se		08:00-12:00
		www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se		13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 18 januari 2016 att bevilja [REDACTED] assistansersättning för i genomsnitt 55 timmar och 59 minuter per vecka från och med november 2015. [REDACTED] begärde genom ombud omprövning av Försäkringskassans beslut och yrkade att assistansersättning skulle beviljas i den omfattning som framgår av inlämnade läkarintyg. Försäkringskassan beslutade efter omprövning att inte ändra sitt tidigare beslut.

[REDACTED] ([REDACTED]) yrkar genom ombud att han ska beviljas assistansersättning för 168 timmar per vecka från och med november 2015 och anför i huvudsak följande. Han är på grund av sina funktionshinder i behov av aktiv tillsyn dygnet runt, utöver sina behov av hjälp med samtliga aktiviteter i det dagliga livet.

Försäkringskassan står fast vid sitt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Rätt till assistansersättning

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade; LSS innehåller enligt 1 § bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service bland annat för personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (1 § 3 LSS).

Av 7 § LSS framgår bland annat att personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt.

Det är i målet ostridigt att [REDACTED] omfattas av 1 § 3 LSS och att han är berättigad till skäligen kostnader för personlig assistans (assistansersättning) i enlighet med 9 § 2 LSS. Förvaltningsrätten finner mot bakgrund av utredningen ingen anledning att göra någon annan bedömning. Frågan i målet är omfattningen av [REDACTED] grundläggande behov och således omfattningen av den personliga assistansen som berättigar till assistansersättning (jfr 9 a § LSS).

Aktiv tillsyn

[REDACTED] har ansökt om assistansersättning bland annat för ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” i form av tillsyn dygnet runt (jfr 9 a § LSS).

Sådan tillsyn kan räknas till de grundläggande behoven om det är fråga om att den enskilde behöver sådan aktiv tillsyn som närmast har karaktär av övervakning (jfr RÅ 2009 ref. 57). För att sådan aktiv tillsyn ska räknas som ett grundläggande behov förutsätts enligt praxis att det krävs ingående kunskaper om den enskilde för att hjälpa denne (jfr bland annat RÅ 2000 not 97 och RÅ 2003 ref. 33).

Försäkringskassan har hänvisat till Högsta förvaltningsdomstolens dom i HFD 2015 ref. 46 och anført att hjälpbehovet inte föreligger på grund av det psykiska funktionshindret utan på grund av det fysiska funktionshindret och därför inte räknat detta som ett grundläggande behov. Högsta förvaltningsdomstolen slog i HFD 2015 ref. 46 fast att ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder. För att behovet av sådan annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade ska räknas som ett grundläggande behov krävs därmed att behovet föreligger på grund av den psykiska funktionsnedsättningen.

Av läkarintygen i målet framgår i huvudsak följande. ■■■■■ har bland annat en psykisk utvecklingsförsening och funktionsnedsättning där han utifrån sin ålder har en tydligt nedsatt psykisk funktion jämfört med jämnåriga. ■■■■■ uppges behöva hjälp med alla delar i sin ADL (ADL = aktiviteter i det dagliga livet). Vidare uppges att det således krävs ingående kunskaper om ■■■■■ och hans funktionsnedsättning för att tolka hans signaler och kunna hjälpa honom i de behov han har i vardagen. ■■■■■ ögon rör sig hela tiden i okontrollerade rörelser på grund av hans psykiska funktionsnedsättning. ■■■■■ bör med anledning av detta ha personer omkring sig som hjälper honom att förklara saker, miljöer och omgivningar för honom. ■■■■■ har en mycket begränsad kommunikationsförmåga för sin ålder. Han behöver beredas förutsättningar för att kommunicera utifrån sin förmåga vilket förutsätter en ingående kunskap om hans funktionsnedsättning. Aktiv tillsyn behövs dygnet runt både avseende epileptiska anfall samt för möjlighet att tolka ■■■■■ för åldern kraftigt nedsatta kommunikationsförmåga, men också för att avläsa sjukdomsuttryck.

Av intyg från Barn- och ungdomshabiliteringen i Bollnäs, daterat den 24 februari 2015 framgår bland annat följande gällande ■■■■■ behov av aktiv tillsyn. ■■■■■ har ett grundläggande och fullständigt behov av tillsyn av övervakande karaktär. Han har en komplicerad krampsituation, mycket kraftigt nedsatt syn, viss medicinteknisk utrustning, mycket begränsad kommunikationsförmåga och oförmåga att påkalla hjälp.

Förvaltningsrätten finner ingen anledning att ifrågasätta det medicinska underlaget i målet. Mot bakgrund av detta – särskilt med beaktande av ■■■■■ kommunikationssvårigheter – anser rätten att ■■■■■ är i behov av aktiv tillsyn som förutsätter goda kunskaper om honom (jfr bland annat RÅ 2010 ref. 17 och RÅ 1997 ref. 23 I). Behovet av aktiv tillsyn omfattas därför av hans grundläggande behov.

Föräldraansvaret

Fråga uppstår då om den hjälp som ■■■■■ anses vara i behov av omfattas av det ansvar som föräldrar har för sina barn.

Av 51 kap. 6 § socialförsäkringsbalken (2010:110); SFB framgår att när behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Av förarbetena till regleringen framgår att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans till barn. Det saknas emellertid uttalanden som kan ge närmare vägledning för hur denna bedömning ska göras (jfr prop. 1992/93:159 s. 65 f. och s. 172). I samband med riksdagsbehandlingen av förslag till ändringar i LSS och lagen (1993:389) om assistansersättning anfördes att det normala föräldraansvaret ska beaktas på så sätt att det bara är hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i ifrågavarande ålder som ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistent (jfr bet. 1995/96:SoU15 s. 18). Detta har också slagits fast i praxis och innebär att man jämför omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet (jfr RÅ 2008 ref. 17). Det är behovet av extra tillsyn och omvårdnad med anledning av ett funktionshinder som ska ligga till grund för bedömning och beslut om personlig assistans (jfr RÅ 1997 ref. 23 I).

Av rättspraxis framgår att ersättning ska utgå endast för sådan hjälp barnet behöver som inte ingår i det vanliga föräldraansvaret men att huvudprincipen kan frångås när vården är av annan karaktär och till mycket stor del av rent tekniskt slag (jfr HFD 2011 not 81 och RÅ 2008 ref. 17). Barnet i 2008 års fall var fem år gammalt och behövde, förutom omfattande andningshjälp, hjälp med att röra, vända och förflytta sig, hjälp med matning och

med gastronomi, med personlig hygien och med behandling av spasticitet. Barnet i 2011 års fall var tre år och åtta månader gammalt och led av flerk Funktionshinder som var ett av det svåraste som läkaren sett hos ett så pass litet barn samt att barnets stresskänslighet med framförallt reaktioner i form av sömnproblem, kräkningar och otillräcklig nutrition (näring) krävde särskilt omhändertagande. I båda angivna rättsfallen ansågs barnens behov vara så speciella och omfattande att det till allra största delen inte rymdes inom det normala föräldraansvaret. Det bedömdes därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon nämnvärd del av den tid som krävdes för att tillgodose något av barnens behov.

Vid tidpunkten för Försäkringskassans beslut angående assistansersättning var ■■■■■ tre år och sex månader gammal. Av intygen i målet framgår, utöver vad som framgår ovan angående ■■■■■ hjälpbehov, att ■■■■■ har ett uttalat flerk Funktionshinder orsakat av en hjärnblödning. Han lider bland annat av en allvarlig epilepsiform som ibland kräver akut behandling och hjälp från sjukvård. Han är spänd i extremiteter på grund av spasticitet. Han har en oralmotorisk påverkan med sväljsvårigheter och kräkningar och får upprepade besvärliga övre luftvägsinfektioner kopplade till detta. Hans funktionsålder är avsevärt lägre än tre år och hans generella utvecklingstakt är mycket långsam. ■■■■■ har ingen egen förflyttningsförmåga. Han kan inte vända sig från mage till rygg eller från rygg till mage. Han har mycket begränsad huvudkontroll, kan inte sitta självständigt och har inga fallskyddsreflexer. Detta medför att han behöver ett helkroppsstöd som också stödjer huvudet. ■■■■■ har ett ståskal som han ska stå i varje dag för att undvika kontrakturer, höftluxationer och skolios. Han behöver övervakning dygnet runt på grund av risk för epileptiska anfall och kräkningar som oavsiktligt kan komma in i luftvägarna och lungorna. ■■■■■ behöver också omfattande hjälp med samtliga aktiviteter i det dagliga livet, i princip dygnet runt. Den hjälp han behöver är mycket specifik och ställer särskilda krav på dem som hjälper honom.

Föräldraansvaret för ett barn i [REDACTED] ålder är i regel omfattande. Mot bakgrund av arten och omfattningen av [REDACTED] vårdbehov bedömer förvaltningsrätten emellertid att föräldraansvaret inte bör omfatta all tid som [REDACTED] inte får personlig assistans. Enligt förvaltningsrätten bör föräldraansvaret bestämmas till sex timmar per dag, alltså 42 timmar per vecka. Resterande tid ska täckas av personlig assistans, alltså $(168 - 42 =)$ 126 timmar per vecka.

Sammanfattning

[REDACTED] bedöms på grund av sina funktionshinder vara i behov av aktiv tillsyn dygnet runt. Det som framkommit om [REDACTED] vårdbehov under den aktuella perioden innebär att behovet är så speciellt och omfattande att det till viss del inte ryms inom det normala föräldraansvaret för ett barn i [REDACTED] ålder. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från all den tid som krävs för att tillgodose [REDACTED] behov. Föräldraansvaret bedöms omfatta 42 timmar per vecka. Han har därför rätt till assistansersättning med 126 timmar per vecka från och med november 2015.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1C).

Anders Lidman
rådman (skiljaktig)

I avgörandet har även nämndemännen Karl-Georg Karlqvist (skiljaktig), Per Pettersson och Christer Iversen deltagit.

SKILJAKTIGA MENINGAR

Rådmannen Anders Lidman är skiljaktig och anför följande. Frågan gäller i vilken utsträckning det normala föräldraansvaret ska beaktas i [REDACTED] fall. Jag är helt överens med majoriteten att [REDACTED] vårdbehov är mycket omfat-

tande. ■■■■■ var emellertid vid tidpunkten för Försäkringskassans beslut endast tre år och sex månader gammal. Jag konstaterar att föräldraansvaret för ett barn i den åldern är mycket omfattande. Jag bedömer vidare att vårdbehovet i detta fall inte är av sådant slag och omfattning att det är fullt jämförbart med vad som enligt praxis krävts för att helt bortse från föräldraansvaret för ett så litet barn. Assistansersättning kan endast betalas ut för sådan hjälp som inte ingår i det normala föräldraansvaret. Jag anser att Försäkringskassans bedömning, att det föreligger rätt till assistansersättning med i snitt åtta timmar per dag, är väl avvägd och tillgodoser det aktuella hjälpbehovet. Mot den bakgrunden borde överklagandet ha avslagits.

Nämndemannen Karl-Georg Karlqvist är skiljaktig och anför följande. Enligt min mening visar det som framkommit om ■■■■■ vårdbehov under den aktuella perioden att hans behov är så speciellt och omfattande att det inte till någon del inte ryms inom det normala föräldraansvaret för ett barn i ■■■■■ ålder. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon tid som krävs för att tillgodose ■■■■■ behov. Jag anser därför att han har rätt till assistansersättning med 168 timmar per vecka eller dygnet runt från och med november 2015. Överklagandet borde därför ha bifallits i sin helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.